

Toelichting bij de toekenning van de 'Pesten, dat kan niet!'-prijzen 2024

Samenvatting dossier

door Sabine Coppens

Coördinator Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten

1. De Pesten-dat-kan-niet-wedstrijd voor scholen

De pesten-dat-kan-niet-wedstrijd werd in 2000 voor het eerst georganiseerd. De wedstrijd kwam tot stand onder impuls van een privéponsor. Die voorziet nog altijd in de geldprijs die de winnende scholen ontvangen.

De wedstrijd is er op gericht om scholen van het basis- en secundair onderwijs die blijk geven van goede praktijk op het vlak van pestpreventie en pestaanpak erkenning te geven. Dat gebeurt op basis van een lijvig wedstrijdossier (uitgebreide vragenlijst die scholen moeten invullen en stofferen met hun praktijkverhaal) en een korte presentatie t.a.v. de wedstrijdjury. Via deze twee wegen informeert de jury zich over de schoolpraktijk van de deelnemende scholen en komt ze tot een oordeel.

Het staat elke school vrij om deel te nemen. Elk tijdig ingediend dossier wordt beoordeeld. In een eerste fase worden alle schooldossiers tegen het licht gehouden. De 5 sterkste dossiers worden vervolgens voorgelegd aan een panel van juryleden¹. Op basis van de ingediende dossiers en de presentaties wordt door de jury de ultieme selectie gemaakt van alle winnende scholen. De jury bestaat uit wetenschappelijke experts en ledenorganisaties van het Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten die hoofdzakelijk of onder meer in het onderwijsveld actief zijn.

Er zijn drie winnaars. De gouden winnaar ontvangt € 2500,00 en een prijzenpakket. De zilveren winnaar krijgt € 1500,00, een vorming t.w.v. € 500,00 en eenzelfde prijzenpakket. De bronzen winnaar € 1000,00, een vorming t.w.v. € 500,00 en eenzelfde prijzenpakket. De 4^e en 5^e (en 6^e) plaats ontvangen een vorming t.w.v. € 500,00.

Met het toekennen van deze prijzen wordt erkenning gegeven aan de inspanningen die door de scholen werd geleverd. Door deze goede praktijkvoorbeelden onder de aandacht te brengen kunnen andere scholen inspiratie opdoen en worden ze aangemoedigd om ook zelf een dossier in te dienen.

De criteria op basis waarvan de scholen worden beoordeeld, zijn verwerkt in het deelnemingsdossier. Ze steunen op wetenschappelijk onderzoek ('wat werkt bij het voorkomen en aanpakken van pesten?'), sluiten aan bij het principe van 'wenselijke preventie' en wijzen de scholen de weg naar het verder versterken van hun praktijk.

¹ Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een geijkte evaluatiefiche die afgestemd is op de kenmerken van een integrale schoolaanpak (whole school approach), zoals aanbevolen door diverse reviewstudies.

2. De jurering

De jurering van de pesten-dat-kan-niet-prijs ligt in handen van een jury die thuis is in het thema. De jury telt vertegenwoordigers uit de academische wereld, vertegenwoordigers van ouders alsook van vormingsorganisaties of andere instanties die zich inlaten met (cyber)pesten bij kinderen en jongeren. De jury wordt voorgezeten en gemodereerd door Gie Deboutte. De voorzitter geeft echter zelf geen scores. Hij modereert het gesprek en de finale beoordeling van alle dossiers. Enkel in geval van een ex aequo geeft het oordeel van de voorzitter de doorslag.

De beoordeling van elk dossier steunt in belangrijke mate op het nagelezen dossier maar wordt in de laatste fase aangevuld door een live presentatie vanwege elke school. Het staat scholen vrij om leerlingen en ouders te betrekken bij de presentatie van hun dossier.

3. Toelichting bij dossiers van de laureaten van de pesten-dat-kan-niet-prijs

Hierbij het overzicht van de winnende scholen. Bij elke school wordt kort beschreven welke punten de jury in het bijzonder op prijs heeft gesteld.

Het dossier dat de scholen moeten invullen verplicht hen om te verduidelijken hoe hun schoolbeleid (theorie en praktijk) er uit ziet, hoe breed en diepgaand het is uitgewerkt, in welke mate er wordt afgestemd op en samengewerkt met alle schoolbetrokkenen en hoe professioneel het team of de stuurgroep te werk gaat. De preventiepiramide van Johan Deklerck geldt hierbij als een referentiepunt.

Scholen krijgen zeker de kans om de uniciteit van en alle creatieve elementen binnen hun praktijk in beeld te brengen. Het is vooral de bedoeling zicht te krijgen op wat zich feitelijk afspeelt binnen de school en in hoeverre het antipestbeleid deel uitmaakt van het DNA van de school.

Scholen die hun aanpak met alle betrokkenen vorm geven, uitwerken, evalueren en bijsturen hebben een streepje voor op scholen die dat niet doen. Eenmalige initiatieven kunnen mooi en succesvol zijn, toch zal de jury vooral kijken naar wat structureel deel uitmaakt van de schoolwerking.

1. Gouden winnaar: Heilige Drievuldigheidsschool, Leuven

Sterke en opmerkelijke punten in de pestaanpak van de school.

Deze school zet sinds een paar jaar op doordachte wijze in op het uitwerken van een **school-omvattend antipestbeleid**. Ze beschikt over een sterke, onderbouwde visie. De aanpak is gedragen en duurzaam. Ze evalueert hun werking voortdurend.

Positief is dat het beleid **schoolbreed gedragen is**. Leerlingen worden volop betrokken en mee ingezet om (cyber)pesten te voorkomen en aan te pakken als **Switchers**. **Zij krijgen op hun beurt volle (onder)steun(ing) van de werkgroep STIPP** die bestaat uit leerkrachten en directie.

Er wordt goed samengewerkt met alle leerkrachten en leerlingen, CLB en externe partners. Ouders worden op diverse wijze geïnformeerd en betrokken. Een bijzonderheid is hun zorg naar oud-leerlingen toe die met wrange gevoelens naar de school blijven zitten. Deze school is een voorbeeld voor andere scholen.

De werkgroepen evalueren permanent de eigen werking en jaarlijks de schoolbrede werking. Op basis daarvan worden nieuwe werkdoelen opgesteld: vb. sneller reageren bij een melding (max. 3 dagen); handelingsplan verbreden naar conflicten, Knap is dat 84% van de leerlingen vindt dat de school iets doet aan pesten.

Met wat er nu al ligt, plaatst de school zich in lijn met de **whole school approach**. Zo zet de school in op leefklimaat bevorderende initiatieven op teamniveau en naar de leerlingen toe. Op preventief vlak zijn de grootste sterktes de lessen door de Switchers, jaarlijkse nieuwe thema's waarrond gewerkt wordt, de aandacht die besteed wordt aan invulling van de pauzes en toezicht door leerkrachten.

Als het mis gaat, is er een gedetailleerd handelingsplan dat model kan staan voor andere scholen. De grote betrokkenheid van de leerlingen als "Switchers" en de meldknop (via Smartschool) met de achterliggende procedure zijn innovatief!

Adviezen vanwege de jury

Het antipestbeleid is innovatief en kan erg inspirerend zijn voor anderen.

Uitdagingen die er volgens de jury nog liggen:

- In het handelingsplan is vanuit het schema "melding en opvolging" nog niet altijd duidelijk of, en welke criteria gebruikt worden om een incident in te delen in een categorie (stadium van pesten). In dit schema is de pestactie keuze (bijv. No blame, HERGO) gelinkt aan de ernst van het pesten. Op de website van Alles over Pesten (www.ALLESoverPESTEN.BE) zijn er criteria die gebruikt kunnen worden om een keuze te kunnen maken qua aanpak (bijvoorbeeld confronterende of niet-confronterende aanpak)
- In welke mate wordt er ingezet op algemene maatregelen rond versterken van competenties van leerlingen en hun welbevinden? Is dit dagelijkse kost?

Contactgegevens van de school

Heilige-Drievuldigheidscollège

Oude Markt 28, 3000 Leuven

hdc-leuven.be

Perscontact:

Hilde Van Wichelen, hilde.vanwichelen@hdc.ksleuven.be, 0494 31 78 81

2. Zilveren winnaar : KOCA basisonderwijs, Antwerpen

Sterke en opmerkelijke punten in de pestaanpak van de school

Deze school voor buitengewoon lager onderwijs ging over naar de implementatie van een antipestbeleid omwille van een te grote nadruk op de klasleerkracht.

De jury is van oordeel dat de school momenteel werk maakt van een degelijk en sterk antipestbeleid. **Het beleid is sterk leerlingengericht.** Op preventief vlak wordt ingezet op sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen : dit is geïntegreerd in de lessen, er wordt gewerkt met 'rots en water', er worden duidelijke afspraken gemaakt... Want voorkomen is beter dan genezen.

Geraken kinderen dan toch in de problemen, staat het **K.I.P.-team (kinderen in problemen-team)** voor hen klaar om hen op te vangen en de pestproblematiek te coördineren op basis van een gedetailleerd handelingsplan, bestaande uit 8 concreet omschreven stappen. Ze consulteren daarbij de leerlingen en houden hen op de hoogte van de aanpak.

De school legt de focus op samenwerking met het hele team en de directie, om (cyber)pesten aan te pakken. Centraal daarbij is de focus op herstel, nazorg (opvolging van de (cyber)pestproblematiek) én evaluatie om de bestaande preventieve aanpak en het handelingsplan bij te sturen.

Wat de school doet, ligt in lijn met de whole school approach. Vanuit de noden van de leerlingen maakte de school werk van een uitgebreid en creatief project dat aangepast is aan de eigen doelgroep. Haalbare en bruikbare elementen worden meegenomen uit verschillende programma's en zorgvuldig uitgewerkt door het K.I.P.-team, met veel aandacht voor het visuele aspect. Nieuwe leerkrachten worden opgeleid en mee genomen in het verhaal.

Aandachtspunten en adviezen vanwege de jury

Het antipestbeleid is nog pril maar kan al erg inspirerend zijn voor anderen. Nu komt het er op aan dit beleid goed te verankeren en verder uit te werken.

Uitdagingen die er volgens de jury nog liggen:

- Er liggen zeker nog kansen in het creëren van een breder draagvlak. Het is een erg lijvig beleidsplan. Misschien kan het team dit verder stroomlijnen en samenvatten om maximale betrokkenheid te krijgen?
- Er zijn veel verschillende manieren om een pestprobleem signaleren: blijft het zichtbaar en wordt er consequent gereageerd, indien ze op zoveel verschillende manieren binnenkomen?
- De communicatie naar de ouders toe mag sterker. De ouders lopen voorlopig nog te veel in de buitenbaan en zouden nadrukkelijker moeten worden betrokken (informereren, mee nadenken, mee werken, mee evalueren).
- De school heeft veel aandacht voor het visuele aspect. De visie is niet terug te vinden op de website. Hier kan je echt een meerwaarde mee creëren en betrokkenheid verhogen.

Contactgegevens van de school

Koca Basisonderwijs

Rudolfstraat 40, 2018 Antwerpen

koca.be

Perscontacten:

Lara Daemen, lara.daemen@koca.be, 0472 01 65 13

Eline Nagels, eline.nagels@koca.be, 0476 75 54 33

3. Bronzen winnaar : GBS Salto, Turnhout

Sterke en opmerkelijke punten in de pestaanpak van de school

Deze lagere school krijgt van de jury van de Pesten, dat kan niet prijs een hoge waardering voor haar visie en pedagogische aanpak, ook op het vlak van pesten-op-school.

We zijn van oordeel dat de school momenteel werk maakt van een brede en sterke werking rond pesten in de school. **Het beleid betreft alle leerkrachten en alle leerlingen.** Op preventief vlak is er veel oog voor het leefklimaat op school. Er zijn bij voorbeeld wekelijkse lessen om de kinderen 'taal' te geven en er wordt gewerkt met een maandthema dat op school- en klasniveau wordt doorgetrokken.

Ook is er veel aandacht voor verschillende activiteiten zoals o.a. de Totemdagen, het KIVA-schoolfeest,... Ouders worden op diverse wijze geïnformeerd en betrokken. Zo is er een maandelijkse nieuwsbrief, een meldknop voor ouders, info-avonden...

Wanneer het mis gaat, is er een handelingsplan dat regelmatig besproken wordt met het hele schoolteam om zo tot een meer gedeelde verantwoordelijkheid te komen.

Een uitstekend voorbeeld hiervan is **de werking van de speelplaats waar het hele team zich inzet** om rust en veiligheid aan te bieden aan alle kinderen. Ze werken met hen rond respect, leren samen spelen en op een fijne manier met elkaar omgaan.

In het handelingsplan is er ook aandacht voor **cyberpestsituaties**.

Qua visie en beleid leunt ook deze school aan bij de **whole school approach**: de school heeft stapsgewijs haar beleid uitgewerkt om tot een doelgerichte en duurzame aanpak te kunnen komen. Naast de activiteiten en de sterke inzet op preventie die deel uitmaakt van het hele curriculum is er ook aandacht en een uitgewerkt plan voor als het mis gaat. Dit wordt besproken en opgenomen door het hele team.

Aandachtspunten en adviezen vanwege de jury

De aanpak van de school getuigt van een doelgerichte en duurzame aanpak waarvoor de jury erg veel appreciatie heeft.

We zijn er ook van overtuigd dat er nog mogelijkheden liggen om te groeien:

- Ondanks wat er al staat, dagen we de school uit om werk te maken van een uitgesproken concrete visietekst. Zo'n tekst biedt een stevig houvast en legt de basis voor wat naar alle schoolbetrokkenen gecommuniceerd dient te worden. Het zorgt er ook voor dat er een solide basis wordt gelegd: met zulk houvast riskeert men zich niet te verliezen onder druk van 'ad hoc'-vragen of -noden.
- Hebben jullie er al eens aan gedacht om de leerlingen meer te betrekken door b.v. een leerlingenraad op te starten en hen mee een stem te geven?
- Ook kunnen ouders nog een sterkere rol krijgen in het beleid. Door hen uit te nodigen om mee na te denken en evalueren, wordt de visie en het beleid nog sterker.

Contactgegevens van de school

GBS Salto

Pausenstraat 9, 2360 Oud-Turnhout

gbs-salto.be

Perscontact:

De Nijs Thamara, Directie@gbs-salto.be, 0495 23 30 31